

Jegyzőkönyv

„A fenntartható természetvédelem megalapozása magyarországi Natura 2000 területeken” c. projekt keretében tartott egyeztetési fórumról

2015. április 9. Fülöpháza

Részvevők

Barkóczy György, gazdálkodó

Bíró Mihály, gazdálkodó

Gáborni Lajos, gazdálkodó

Havel Sándor

Havel Alexandra, SZIE MKK

Margóczy Katalin, AKUT Egyesület

Mihók Barbara, AKUT Egyesület

Pap Lajos, gazdálkodó

Pigniczki Csaba, KNPI

Sápi Tamás, KNPI

Sirós István, östermelő

Somogyi Károly, gazdálkodó

Ungor István, gazdálkodó

Fabók Veronika, AKUT Egyesület

Kovács Eszter, SZIE

Kalóczkai Ágnes, AKUT Egyesület

Králl Attila, MME

Nagy Dénes, MME

Tóth Péter, MME

Kovács Eszter a Szent István Egyetem képviselőjében megnyitotta a fórumot. Elmondta, hogy a svájci hozzájárulás keretein belül készül a Kiskunsági területen három plusz egy fenntartási terv, az érintettek észrevételeinek figyelembe vételével. Megkérte a résztvevőket mondják el véleményüket, tegyenek fel kérdéseket. Az előadók Tóth Péter agrár-környezetgazdálkodási támogatási szakértő, a konzorciumvezető Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület képviselője, illetve Králl Attila külső szakértő, aki a terveket készítette. A fórumot az AKUT Egyesület szervezte.

Tóth Péter először a svájci-magyar együttműködési programról beszélt röviden. A projekt elsősorban a Natura 2000 területek élővilágának felmérésével foglalkozik. A Natura 2000 területek biotikai adatai elég hiányosak, több svájci-magyar együttműködési projekt próbál ezen segíteni, a jelen projekt az egyik. A projekt keretein belül a biotikai adatok felhasználásával mintaterületeken fenntartási tervek készülnek, illetve bizonyos területeken fenntartható gazdálkodási gyakorlat megvalósítása folyik. A projekt számára a természetvédelem az elsődleges cél, de nem olyan előírások létrehozása a cél, amelyek nem tarthatóak be vagy szükségtelen nehézségeket okoznak. A fenntartási tervek jogi státusza kapcsán folyamatos egyeztetések folynak az Európai Unióval, Magyarország kormánya kiáll azon álláspontja mellett, hogy a fenntartási tervek tartalma ajánlások gyűjteménye. Az előírások jelen állapotukban nem kötelezőek, csak akkor megvalósíthatóak, ha hozzájuk földhasználati támogatás társul. Gyepterületeken már most is vannak kötelező előírások, a 269/2007-es Kormányrendelet szabályozza őket, ezekre kompenzációs kifizetések vannak érvényben. Amiről ma beszélünk, a fenntartási tervek ajánlásgyűjteménye, ezeken túlmutat.

Ezután Králl Attila a Natura 2000 hálózatról szólt néhány szót. A Natura 2000 az Európai Unió természetvédelmi politikájának fontos eszköze. A természeti értékek közös javak valamennyi uniós állampolgár számára, amelyeknek fenn kell maradniuk a változékony tagországi politikák mellett, ezért kellett az Európai Uniónak egységes szabályozást létrehoznia. Azonban a Natura 2000 hálózat nagy területeket fed le, ezért a programnak nem is célja és nem is tud olyan szigorú lenni, mint a hazai védett területek előírásai. Nagy számban vannak földek a Natura 2000 területeken magánkézben, ezeken gazdálkodás is folyik, éppen ez a gazdálkodás járult hozzá az értékek fennmaradásához. Ezért olyan, a gazdálkodással összhangba hozott élőhely kezelés, területhasználat a cél, amely mindkét szempontból életképes és kedvező. A Natura 2000 hálózatnak a szárazföldi területen a 28 tagországban átlagosan, körülbelül 18 % a lefedettsége. Magyarország területének 21,44 %-a Natura 2000 terület, ezzel az erős középmezőnybe tartozunk. Két féle területtípus van a hálózatban, a nagyobb területek a madárvédelmi területek, amelyeken az itt élő madárfajok védelme a legfontosabb, és amelyek nem csak fajok fészkelő helyeit tartalmazzák, hanem a táplálkozó területeket is (szántók is ezért kerültek be). A másik típusú, kisebb kiterjedésű területek a természetmegőrzési vagy élőhelyvédelmi területek, ezeken a természetes élőhelytípusok védelme és az itt élő fajok védelme a cél. A kétféle típus nagymértékben átfed. A hazai Natura 2000 területek legnagyobb része erdő művelési ágban van majd a szántók és a gyepterületek következnek. A Natura-s gyepnek jelentős része állami tulajdonban van, az erdőknek is több mint a fele, csak a szántók esetében van nagyobb részük magántulajdonban.

Tóth Péter: 2004-ben a kijelöléskor az országnak nem volt sok lehetősége, ki kellett jelölni sürgősen a területeken. De ettől függetlenül ez egy koherens és jól kijelölt hálózat. Magyarországon azért lett ennyi terület kijelölve, mert az ország sajátos helyzetben van a Kárpát-medencében, a pannon- biogeográfiai régió tele van olyan értékkel, ami az Európai Unióban egyedülálló, ezek csak itt vannak képviselve Európában. Magyarországon Natura 2000 területeken specifikus földhasználati szabályozás csak a gyepekre van, illetve az erdőknél vannak a körzeti erdőtervekbe beépített előírások, mindkettőre van méltányos kompenzáció. Ezen kívül a vonatkozó szabályozás annyit tilt, hogy a Natura 2000-es mezőgazdasági területek ne kerüljenek beépítésre, ne változtassuk át őket golfpályává, faültetvényé, hipermarket parkolóvá.

Ezután Králl Attila beszélt a fenntartási tervezés céljáról, logikájáról. Az előbbieken elmondott általános elveken túl, specifikusan a különböző területekre szabott természetvédelmi prioritások megfogalmazása a fenntartási tervekben történik meg. Ezek ajánlások, de egy hivatkozási alapot jelentenek például a természetvédelmi hatóság számára.

A legfontosabb fenntartandó értékek itt a Duna völgyi szikes tavak az északi területen, illetve a délebbi részen húzódó változatos domborzatú, mozaikos szikes területek. Ezen kívül a kelet felé található turjánvidék is értékes, az itt lévő lápokkal, mocsarakkal, és az itt található erdőkkel. Az élőhelyeken kívül az itt található élővilág, és kiemelten a madárvilág megőrzése a fontos. Illetve nagyon fontos az ezen természeti értékeket eddig megőrző, és ezeket megőrizni képes gazdálkodás fennmaradása, annak hagyományos és modernebb eszközeivel, illetve a generációkon keresztül felhalmozódott gazdálkodói tudással. Megfelelő gyepgazdálkodás esetén van harmónia, nagyon fontos a Natura területek szempontjából az állattartás fennmaradása, minél többféle állatfaj van, annál jobb természetvédelmi szempontból.

A legfontosabb veszélyeztető tényezők a területen mezőgazdasági szempontból az intenzifikálódás a művelésben, problémát jelenthet a nagy területű, egyféle kultúrával művelt területek aránya, és mindaz, ami az intenzifikálódás irányába mutat az öntözés, vegyszerhasználat, és a technológia felhasználása terén. Nem kedvező, hogy nincs kaszálás, legeltetés a területen, illetve az, hogy ha a legeltetés nem megfelelő számú vagy a terület adottságaihoz nem illeszkedő állatállománnyal történik. Visszatérő probléma a csak birkával való legeltetés, ami mélyebben fekvő, gyakran vízállásos területek esetében nem megfelelő – ezek a területek a legeltetésből kimaradnak, emiatt intenzív nádasodás indulhat meg. Ez a probléma marha vagy bivaly legeltetésével kezelhető lenne. Probléma lehet még a túllegeltetés szárazabb területeken, vagy szárazabb időszakokban. Ezen kívül a madarak fészkelési időpontjához, az ott élő lepke vagy növényfajok igényeihez nem alkalmazkodó kaszálási időpont, eszköz és mód megválasztása lehet még veszélyeztető tényező. Mind a szikesek, mind a láp- és mocsárrétek vízjárta területek, a vízelvezetés, a vizek gyors levezetése kiszárítja a területeket. Szikeseknél fontos, hogy a mesterséges módon történő vízbevezetés átmosódást, kilúgozódást okoz, ami a szikes jelleget csökkenti.

Vadgazdálkodási veszélyeztető tényező a vaddisznó terjedése, illetve jelenléte, a mélyen fekvő, a legeltetés hiánya miatt nádasodó területekbe fészkel be magát, onnan jár ki a gyepkebe, amelyeket feltúr, megsérül a gyepfelszín, gyomok nőnek fel rajta. Földön fészkelő madárfajoknál problémát okoz a róka, borz, más emlős ragadozók, továbbá a szarka, dolmányos varjú, ezek kontrollja is fontos. Inváziós növény és állatfajok terjedése is veszélyeztető tényező (ezüsfű, aranyvessző, egyes halfajok). Utolsó veszélyeztető tényező pedig a vonalas létesítmények (út, vasút, kerítések, vezetékek) hatása, amelyek felszabdaltják a területeket, jelentős eltérítő hatásuk van.

Vegyszerezés, műtrágya kijuttatás a szikes tavak közvetlen közelében problémás a tavak specifikus élővilága szempontjából.

Kérdés: Vegyszerhasználattal kapcsolatban megjegyezés, hogy soha nem okoztunk problémát, még a szövetkezeti időkben sem a vizek körül, miért akkora probléma ez? Kukoricát sem javasolják. Itt élek 30 éve, soha nem volt probléma.

Králl Attila: Jó, hogy ha a szántó nem ér el a szikes tó partjáig. Az a cél, hogy lehetőség szerint legyen pufferzóna a két területtípus között. Azoknál a területeknél, ahol a szántó közvetlenül határos a vizes élőhelyekkel, csökkentett vegyszer használat javasolt vagy egyáltalán ne legyen vegyszerhasználat. Ez azért fontos, hogy ne mosódjon be, pl. műtrágya szikesekbe, megváltoztatja az élőhelyet, a tápanyagtöbblet gyomosodást indít el. A közvetlenül határos szántókat vagy gyepesíteni kellene, ha rossz minőségűek vagy csökkentett vegyszerhasználatot javasolt bevezetni.

Kérdés: Nem tudunk csak gabonát vetni, a vetésforgót tartani kell. Zöldítésnél 3 növény elő van írva: kukorica, napraforgó, gabonaféle. Ezek a szántók elértéktelenednek, ha nem tudjuk kellőképpen kihasználni őket, a gyepesítés nem jöhet szóba.

Kérdés: Ha jól értem, akkor ez nem az összes szántóra vonatkozik, csak ha vizes élőhely mellett van.

Králl Attila: Így van, másik fontos szempont, hogy a szomszédos táblák ne ugyanolyan növénykultúrával legyenek bevetve. Kis parcellás művelés, időben elnyújtva az ajánlott.

Kérdés: 10 ha-os kis táblákat vetni, vegyszer nélkül, extenzíven, ez nem versenyképes. Szabad piaci versenyben kell helytállni, a támogatásra hosszú távon nem lehet számítani, mi lesz 5 vagy 10 év múlva? Komoly beruházások vannak egy gazdaságban, azt is számba kell venni. Ha fenntarthatóságról beszélünk, akkor a gazdaságok fenntarthatóságára is kellene törekedni.

Tóth Péter: A természetvédelem oldaláról mi az élőhely, természetes élőközösség egészét figyeljük. Más a tervezési a léptéke a munkánknak, ha valakinek több helyen elszórtan vannak a művelt táblái – ilyenkor ez nagyobb teher. Az agrár-másik pedig az, 2002 óta arra törekszünk, hogy a kukorica, napraforgó, gabona hármasságot törjük meg. Nem hiszek abban, hogy Magyarország ezzel a termelési volumennel meghatározó tényező tud lenni ezekben a terményekben. És azt sem hiszem, hogy az árutermelő növénytermelésből a vidéket életben lehetne tartani, az egy pár nagy gazdálkodón kívül. Ezen kívül szerintem nem fenntartható az USA mezőgazdasága, ha az EU ezzel akar versenyezni, ez rossz irány. Teljesen mások az adottságok, más a gazdálkodói struktúra. Az Európai Unióban, véleményünk szerint nem fognak megszűnni azok a támogatási formák, amelyek a vidéki lakosság helyben tartását célozzák.

Kérdés: Ott élek a NP területén, célom a természetvédelem, a sokszínűséget szeretném megvalósítani. De sajnos azt látom, hogy az intenzívben van a pénz, muszáj az intenzív felé mennem, mert az extenzívből nem lehet megélni. Nekem sem ez a célom, de nem lehet mit csinálni.

Králl Attila: A tervek készítésekor cél az volt, hogy meghatározzuk, természetvédelmi szempontból mi az, ami biztosan nem jó, cél volt egy gazdálkodási keret meghatározása, hogy hagyjunk egy rugalmasabb keretet a gazdálkodóknak, természetvédelemnek. Többek között azért is, mert az időjárás évről évre például megváltoztathatja az optimális gazdálkodást. Cél, hogy a gazdálkodási realitásokkal legyen összhangban. Fontos a természetvédelmi apparátus szerepe, cél, hogy évről évre egy konzultációs folyamat legyen, az hogy hogy hogyan lehet gazdálkodási és természetvédelmi szempontból legoptimálisabban kezelni a területet.

Kétféle szempontrendszer szerint állnak össze a kezelési egységek. Van egy madárvédelmi és egy élőhely védelmi szempontrendszer, ezt azt jelenti, hogy a kezelési egységeken van egy élőhely védelmi és egy madárvédelmi réteg. Továbbá megkíséreltük a kezelési szempontokat földrészletekkel összekötni.

Az élőhely védelmi szempontrendszer alkalmazva az általános kezelési javaslataink a következők. Nyílt vizek, a területen található mesterséges tavak esetében a nádszegély megőrzése fontos, illetve hogy a halastavaknál ne legyen vízmozgatás költési időben. Tó kaszálások és olyan tevékenységek mellőzése, amelyek az ott fészkelő madarakat zavarják. Szikes tavak esetében cél a szikes jelleg megőrzése mellett a legelő-hasznosítás kialakítása, fenntartása, illetve markáns legeltetés kialakítása jobban és kevésbé legeltetett foltokkal, illetve a nád visszaszorítása. A természetes vízdinamika megtartása is javasolt mesterséges vízpótlás és elvezetés nélkül – ugyancsak a szikes jelleg megőrzése érdekében. Csatornák, árkok esetében az egyszerű vízvezetés helyett, a vízkormányzás a fontos szempont, a csatornakotrás fészkelési időn kívül történjen.

A gyepes esetében adva vannak a kötelező előírások, elsősorban a legeltetés előnyben részesítése a cél, kivéve a láp és mocsárrétek esetében, ahol inkább kaszálás javasolt. Szikes gyepes esetében a víz és só visszatartás a cél. Szikes mocsarak esetében az összefüggő nádasok legeltetéssel történő megbontása, üde gyepes esetében a kaszálás a cél, fontos a változatosságot fenntartó, az adott év környezeti adottságaihoz alkalmazkodó kezelés. Erdők esetében alapvető szempont az inváziós fás szárúak visszaszorítása és az őshonos fajok előnyben részesítése, vízjárta erdőknél a folyamatos vízborítás biztosítása, illetve törekedni kell a folyamatos erdőborításos erdőgazdálkodásra. Tanyák környékén a mikroélőhelyek szerepe jelentős lehet, ezek megőrzése is fontos.

Ezekre a szempontokra, ahol releváns, épül rá a madárvédelmi szempontrendszer. A tűzok egy kiemelt faj, mindenhol fő szempont, április 15. és július 15. közötti zavartalanság biztosítása a fontos, mindegy, hogy kaszálásról vagy betakarításról, vagy más gépi munkáról van szó. A partimadarak, illetve az ugartyúk esetében az extenzív művelés, kis táblaméret, csökkentett vegyszer és műtrágyahasználat a javasolt. Adott esetben – a fészkek, revírek helyének ismeretében – a kaszálásnak és legeltetésnek is egy térbeli szabályozása lehet javasolt az adott területen illetékes természetvédelmi őrrrel egyeztetve. A szalakóta, kék vércse esetében szántó és gyep mozaik fenntartása, facsoportok megőrzése, pillangós kultúrák termesztése a fontos. A haris magas füvű, üde területeken fészkel, turjánvidékre jellemző, kései kaszálás javasolt itt, de ez viszonylag jól lehatárolható területet jelent, évről évre egyeztethető a természetvédelmi őrrrel. Egy kevésbé „szigorú” kategória, az ún. vadludas szántók; a peremhelyzetű, nagyobb táblás, intenzívebb művelésű szántók, amelyek táplálkozó területet jelentenek többek között a vadludaknak, récefajoknak.

Kérdés: Mondjanak olyan növényt, amit a tűzokos korlátozási időszakban lehet termesztetni. Szerintünk nincs.

Tóth Péter: Mi azt fogalmazzuk meg, ami természetvédelmi szempontból indokolt. Közép-Európa egyetlen életképes tűzok populációja itt van. Aki ért a szántóföldi növénytermesztéshez tudja, hogy nehéz ezt a korlátozást összeegyeztetni a gazdálkodással, de ez támogatásért cserébe vállalható. Majd a jövő eldönti, hogy működőképes-e.

Kérdés: Összes őszi búzát tarra rágták a libák, olyan 60 ha-ról van szó, semmi kártérítést nem kaptunk.

Tóth Péter: A vad által okozott kár mindig nehéz kérdés, az ágazatok nem tudnak megegyezni. Elég aggályos, de a vadászati hatóság február 28-ig ki szokta adni az engedélyeket a liba vadkárelhárításra, ez enyhíthet a gazdálkodó problémáján. Most a vadászható fajok közé tartozik a nyári lúd, de a vetési lúd és nyári lúd megkülönböztetése nem mindig problémamentes. Klímaváltozás miatt egyre több lúd van a Kárpát-medencében.

Kérdés: Fokozottan védett területeken mi indokolja a ludak védelmét, ha máshol vadászható? Már indokolatlanul nagy a számuk, idős emberek mondják, hogy még nem láttak ennyit életükben. Képtelenség őrizni. Vadász nem mehet be a fokozottan védett területre. Már szinte tűrhetetlen, nekünk éves szinten olyan 1,5 millió kárunk van.

Kovács Eszter: Bár ezt most mi nem tudjuk megoldani, jó, hogy ezek elhangzanak itt, ezt egyszer kezelni kell magasabb szinten.

Kérdés: 1995-ben kaptuk vissza a területeket részarány tulajdonba, beruházásokat végeztünk, ilyen korlátozások mellett hogyan tudunk gazdálkodni a jövőben? Sötétben látjuk a dolgot, esetleg a támogatások segíthetnek. Ha megszüntetik a támogatásokat mi lesz? 1995-ben nemzeti parkkal megegyezésben kaptuk vissza a területeket, nem mondták meg a korlátozásokat abban az időben. Próbáljuk betartani a korlátozásokat, ezután is be fogjuk tartani, a végtelenségig a gazdálkodás rovására nem mehetnek. Vasút melletti területek vannak az anyagban, nem indokoltak erre az extenzív szántókra.

Králl Attila: A végén megnézzük, melyik területről van szó.

Králl Attila ezután ismertette a szántók esetében javasolt kezelési előírásokat. Úgy épül fel a terv, hogy vannak alap előírás javaslatok a szántókra és ezt kiegészítik, vagy módosítják a madárvédelmi rétegek (4 féle). Sok szántó védett területeken található, vagy azért mert nemzeti parki terület, vagy mert ex lege védett terület, ezeken a területeken már a Naturától függetlenül a természetvédelmi törvény miatt is vannak szabályok, engedélyt kell kérni növényvédő szer vagy műtrágya használatára.

Általános kezelési javaslatok szántókon¹

Napnyugtától napkelteig munkavégzés tilos, a földön fészkelő madárfajok védelmében

Kérdés: Ahol lucerna van, ott hogy működik, lehet sodorni?

Tóth Péter: Valóban probléma, a támogatások ellenőrizhetősége miatt lenne egyszerűbb egységesen kezelni. De akkor bele kell írni, kivéve a lucerna rendsodrása, vagy ha nem sikerül átmennie a minisztériumon, eseti elbírálás alá is eshetnek ezek az esetek.

Hozzászólás: Kerüljön bele, hogy fészkelési időszakban legyen csak a korlátozás, csak áprilistól szeptemberig, amikor a madarak fészkelnek.

Králl Attila: Rendben, beírjuk.

¹ (Azok a kezelési javaslatok vannak megemlítve a jegyzőkönyvben, amelyekhez érkezett kérdés, hozzászólás, változtatási javaslat. A többi kezelési javaslat megtalálható a fenntartás terv egyeztetési anyagában.)

Vegyszerezés, kizárólag környezetkímélő besorolású növényvédő szerek alkalmazása, kártevők elleni védelem szelektív szerekkel javasolt, légi növényvédelem és tápanyag utánpótlás tilos.

Tóth Péter: Az AKG-ban ismerős módon, akkor kötelező betartani, ha választják, tehát nem kötelező. Európának a mezőgazdasági területekhez kötődő biodiverzitása katasztrófa felé tart. Angliában a mezei veréb állománya 95 %-a kipusztult. Ez egy tendencia, nekünk még szerencsénk van, itt még nem ez a helyzet, de elindultak a trendek; a füstti fecske jó példa erre.

Hozzászólás: Magyarországon most nem annyira jellemző a vegyszerezés, műtrágyázás, kis gazdaságok nem használnak annyit, mint a 60-as évektől a TSZ-ek, amelyek nagy volumenben használtak. Még ezt az alacsony szintet akarják csökkenteni?

Tóth Péter: Nincs benne sok ilyen típusú korlátozás, és nem olyan nagymértékű a korlátozás. AKG-ban, tűzokos előírásban, vannak, akik még a megengedett szintet sem viszik ki műtrágyából, és kapnak is rá támogatást. A biodiverzitás csökkenése viszont elindult Magyarországon is, sok oka van. Nekünk is fejtörést okoz, hogy hiába kevesebb a vegyszer és műtrágyahasználat, és célzottabbak a szerek, ennek ellenére itt tartunk. Az én személyes véleményem, hogy a SAPS támogatások és az állattartás eltűnése a mezőgazdasági biodiverzitás csökkenésének két fő oka.

Csökkentett táblaméret a cél, illetve a táblák területének 5%-án ugar sávot kell hagyni, vagy a széleken vagy a táblákban. Ennek az a célja, hogy a nagy táblákat meg lehessen bontani, zöld folyosókat hozzunk létre, szegély élőhelyeket lehessen létrehozni, amelyek apróvad szempontjából, madárfajok szempontjából jók. Cél, hogy az ugarsávokat több éven keresztül fenn lehessen tartani, a sávok nem vegyszerezhetőek, mechanikai kezelés végezhető csak rajtuk.

Kérdés: Mit nevezünk nagy táblának?

Králl Attila: 10 ha a határ. Az előírás célja, hogy egybeművelt 60 ha-os táblák ne legyenek.

Itt ilyen nincs is Fülöpszálláson!

Madárvédelmi kezelési javaslatok szántókon

Partimadár, ugartyúk, hamvas rétihéja élőhelyeken vegyszer korlátozása, illetve elhagyása, minimális vegyszerhasználattal gazdaságosan termesztendő növények bevezetése.

Hozzászólás: Nem nagyon megvalósítható. Mi itthon 3féle növényt termesztünk, erre szoktattak rá, de sokkal jobb lenne a változatosság, ha többféle növényt termesztenénk. A kukorica alapszöveg, nem lehet elhagyni, régen minden részét felhasználták. Még védett madarak, a vadlúd, meg a daru számára is fontos táplálék, itt a pihenőhelyük vonuláskor.

Králl Attila: Egyedileg el lehet dönteni, hogy a konkrét szántó mennyire veszélyezteteti a vizes élőhelyeket.

Hozzászólás: Vizes élőhelyek melletti területek azok természetes, hogy ide tartozzanak, de a többi ne. És legyen meghatározva méterben, hogy hol van korlátozás.

Králl Attila ezután ismertette a gyepek esetében javasolt kezelési előírásokat. 3 rétegből épülnek fel az előírások, az első réteg olyan alap előírás javaslatok, amelyek minden gyepterületre érvényesek (ez különbözik a már most is kötelező, a gyeprendelet alapján betartandó előírásoktól). Erre jönnek pluszban pontosító, kiegészítő előírás javaslatok a különböző gyeptípusokra, majd erre ráépülve, harmadik réteggént a madárvédelmi előírások.

Alap kezelési javaslatok gyepeken²

Mélyen, alacsony tarlóra vágó dobkasza használatának mellőzése ajánlott.

Hozzászólás: Nagyon drága a tárcsás kasza.

Fogcsolás nem megengedett, kivéve ott ahol vaddisznók túrtak, ott indokolt lehet a gyepfelszín helyreállítására.

Kérdés: Rendszró használata tilos? Csak rendkézpöt lehet használni?

Tóth Péter: Tényleg komoly technológiaváltást igényel, erre vissza fogunk térni, kialakítunk egy újabb megoldást.

Ezután Králl Attila ismertette a különböző gyeptípusokra vonatkozó kiegészítéseket, illetve a különböző gyeptípusokra épülő madárvédelmi előírás javaslatokat is.

Szikes gyepeken hamvas rétihéja, haris védelmi előírások: a kései fészkelés miatt későn (augusztus 1. után) lehet kaszálni.

Hozzászólás: Akkor már nem kell kaszálni, nincs már mit kaszálni. Már júliusban sem lehet kaszálni, fel van sülvé minden, normális takarmányt május- júniusban kell lekaszálni utolsó időben.

Tóth Péter: Úgy szokott lenni, hogy 50 %-on július 1 után, nem a teljes területre vonatkozik a kései kaszálás. Illetve ha nincs ismert fészek az adott évben, általában le lehet kaszálni 75 %-át. A rendszerben van puffer, helyi egyeztetéssel ez módosítható.

Králl Attila: Megjegyzésben puhítottam a dolgot, nem a teljes területre vonatkozik. Itt is lehet egyeztetni, van-e az adott évben fészek, ismert fészek hol van.

Hozzászólás: Az nem jó, ha vásárolni kell takarmányt, de van olyan év is, hogy nem kell mindent lekaszálni.

Szikes mocsarak: év nagyobb részében víz borította, időszakos élőhelyek, vízvisszatartás a cél, legelő tó létrehozása, legeltetés megvalósítása a cél.

Hozzászólás: A vízüggyel kellene ebben a kérdésben egyeztetni, amikor szárazság van, leengedik a vizet, amikor víz van, akkor megtartják. Nem jól van kezelve.

Tóth Péter: Ezek az előírások a gazdálkodókra vonatkoznak, hogy aktív beavatkozás ne legyen, ne vezesse le a vizet.

Hozzászólás: Ilyen nem szokott előfordulni.

² (Azok a kezelési javaslatok vannak megemlítve a jegyzőkönyvben, amelyekhez érkezett kérdés, hozzászólás, változtatási javaslat. A többi kezelési javaslat megtalálható a fenntartás terv egyeztetési anyagában.)

Tóth Péter ezután beszámolt az agrár-környezetgazdálkodási programok tervezésének állásáról. A mezőgazdasági biodiverzitás, a mezőgazdasághoz kötődő madarak száma felére esett vissza az 1970-es évek óta Nagy-Britanniában. Magyarországon is tapasztaltunk visszaesést 2000 óta gyakori madarak esetében, a mezőgazdasági területekhez kötődő madarak indexe 35%-kal csökkent az elmúlt 15 évben. Az, hogy a madárállományok milyen állapotban vannak azt is jelzi, hogy az élőhelyek milyen állapotban vannak, a mezőgazdasági élőhelyek milyen megújuló képességgel rendelkeznek. Ennek gazdálkodási szempontból is jelentősége van a talaj megújulása, beporzás szempontjából és az apróvad fajokra is hatással vannak ezek a folyamatok. A csökkenés oka egyrészt az intenzifikáció erősödése, új technológiák megjelenése, amit a természetvédelem nem is tud követni (például a fóliás bálázás rovarfaunára gyakorolt hatása nem vizsgált). A természetes növénykultúrák körének szűkülése, a klímaváltozás, az általános élőhelyi átalakulás vagy a szegély élőhelyek eltűnése is lehetnek okok. Ezek közül néhány elem közvetlen összefügghet a Közös Agrárpolitika kifizetéseivel. A gyepek eltűnése például ennek a hatása lehet, talán az idéntől bevezetésre kerülő ún. zöldítéssel megállítható, de visszafordítani már nem lehet, a gazdálkodók nem akarnak visszagyepesíteni, hiszen a szántóterületekre nagyobb támogatást lehet felvenni. Szintén a SAPS hatása lehet, hogy az árokpártok, mezsgyék, földutak kiszántásra kerültek. Nyugat-Európában egyre inkább felmerül, hogy fenn kell-e tartani ebben a formájában a Közös Agrárpolitikát, illetve annak támogatási rendszerét. Azt gondolja az állampolgárok egy része, hogy a közös befizetéseket olyan célokra kell kifizetni, ami közösségi javakat szolgál. A közvetlen támogatások közösségi hatásaival kapcsolatban ugyanakkor komoly kételyek merültek fel. A az EU 2014-2020-as mezőgazdasági költségvetését a tagországok a zöldítés bevezetéséért cserébe fogadták el. Természetvédelmi szempontból mégis kudarc lett a zöldítés, a tagállamok kikapukat harcoltak ki, ezek a zöldítés eredményeit esetlegessé teszik. Sajnálatosan a vidékfejlesztési keret is csökkent, jobban, mint a közvetlen kifizetések. Magyarország élt az átcsoportosítás lehetőségével, közvetlen kifizetésekre csoportosított át a vidékfejlesztési keretből, ez nem megszokott Európában, fordítva szokott inkább lenni. Az agrár-környezetgazdálkodásra fordított keret a korábbi időszakhoz képest 56,28 %-ra csökkent.

Az Agrár-környezetgazdálkodási kifizetés egy önként vállalt előírások okozta többletköltség vagy bevételkiesés kompenzációja, nem pedig támogatás. A meglévő célprogramok összetétele merev volt, a gazdálkodóknak sok felesleges előírást be kellett tartania, de olyan érdemleges előírásokat pedig nem vállaltak, amelyek hasznosak lennének. Illetve nem szembesültek sokszor az előírások valódi tartalmával a gazdálkodók, csak az ellenőrzésekkor. Az új időszakra tett javaslat egy modulokból álló rendszer, ahol az előírások választására is van mód, ezt tárgyalja most a kormány Brüsszelben, nem tudni megvalósul-e. A gazdálkodók saját célprogramokat alakíthatnak ki, lesznek kötött és választható előírások, a támogatás nagysága a felvett előírások számától és gazdasági hatásától függ (milyen bonyolultságú, környezeti, gazdasági hatásúak az előírások). Ez az értékelésnél is döntő lesz, hogy a gazdálkodó milyen előírásokat vállal. A horizontális és zonális rendszer megmarad, a zonális rendszer bővül, tervben van aszály, erózió és belvízveszélyes zónák kialakítása. A fenntartási tervek előírásai részben már beépültek, illetve beépülnek a rendszerbe. De még problémás a lépték kérdése, illetve fontos elkerülni a kettős finanszírozást, ez korábban is így volt, aki Natura 2000 gyepterületen igényelte az AKG kifizetést, az egy csökkentett összeget kapott meg. A zöldítés és az AKG összehangolása egy nehezebb kérdés, még nem tiszta, hogy

terménydiverzifikáció hogyan hozható majd össze az AKG vetésszerkezeti előírásaival, ez még tárgyalás alatt van.

A fórumok után a visszajelzéseket beépítjük a tervekbe, a második változat felkerül a honlapra. A végső változatot pedig a kért formában fogják megkapni.

Kovács Eszter ezután megköszönte a részvételt és lezárta a fórumot.